

VLADIMIRAS ŽELEZNIKOVAS

Baidyklė

Alma littera

ŠEŠTAS SKYRIUS

Šeštoji klasė triukšmingai suvirto į fizikos kabinetą. Pirmas ėjo Dimka, mosikuodamas taupykle su pinigais.

Dabar jis visur kur būdavo pirmas. Jam duodavo ke-
lią, spoksodavo į burną gaudydami kiekvieną jo žodį,
menkiausia dingstimi klausdavo patarimo. Juo tikėjo, jį
mylėjo – juk jo dėka jie tapo savarankiškais žmonėmis.
Visi vyresniųjų klasių mokiniai ir net abiturientai važiavo
į Maskvą už tėvų pinigų, o jie, ačiū Dimkai Somovui, už
savo uždirbtus.

Dabar jie linksmi, mieli, nerūpestingi įsiveržė į fizikos
kabinetą atsėdėti paskutinės savo pamokos... O paskui
atostogos – ir Maskva!.. Ir perskaitė ant lentos Margaritos
Ivanovnos ranka parašytą skelbimą, kad vietoj fizikos bus
literatūros pamoka. Apsisuko eiti į kitą kabinetą, bet tarp-

dury susidūrė su Kūtvėla ir Rudžiu. Kūtvėla, gardžiuodamasis milžino jėga, vienas sustūmė visus atgal į klasę. Kažkas pargriuvo, o mergaitės pradėjo spiegti. Kūtvėla ir Rudis buvo labai patenkinti savo pergale ir rėkė peršaukdami vienas kitą:

- Laisvė-ė-ė!
- Fizika susirgo-o-o!
- Atostogos! Į kiną!

Dimka pasakė, kad jie nelaidytų gerklės, bet perskaiitytų, kas ant lentos parašyta. Kūtvėla ir Rudis ėmė skie-menuoti:

– Mo-ki-niai!.. Vie-toj fi-zi-kos bus li-te-ra-tū-rrros, pa-mo-ka, – skaitė dviem balsais.

Skaitydami Margaritos Ivanovnos parašą, – o ji buvo pasirašiusi „M. I.“, – užbliovė kaip avys:

- M-e-e-e-e!
- I-i-i-i!
- O po pamokų mūsų laukia darbas vaikų daržely, – pasakė Dimka. – Mes juk šefai!
- Kas per darbas? – pasipiktino Rudis. – Rytoj jau atostogos!..

– O man tėvai išvis uždraudė dirbti, – užgiedojo Šmakova. – Jie sako: „Geriau mokykis, o dirbsim mes.“

– Mes dar tik augam! – verksmingu balseliu sucypė Rudis.

- Mūsų organizmas silpnas! – bosu subliuvo Kūtvėla. Jiedu prunkštė iš savo sąmojo.

– Nieko, padirbėsit. Mūsų ten laukia, – vėl pradėjo Dimka. – Jūs, draugai bičiuliai, – pasakė Kūtvėlai ir Rudžiui, – jei nepatinka, drožkit sau! O mes pažadėjom ir ištesėsime.

– Dimka nori būti vyriausiasis, – pasakė Šmakova. – Viršininkas!

– Aha! – nusikvatojo Popovas, žvelgdamas Šmakovai į akis. – Vaikai! Dimka – viršininkas!..

– O mes jį už pakarpos ir lauk. – Kūtvėla priėjo prie Dimkos. – Įkyrėjai tu mums, Somovai, su savo taupykle... – Atsisuko į klasę: – Teisingai sakau?

– Oi, kaip teisingai! – suaikčiojo Rudis. – Kaip pirštu į akį.

Dimka sumišo. Nieku gyvu jis nesitikėjo tokio užsiuolimo. Įprato, kad visi tik ir laukia, ką jis pasakys. O čia staiga maištas! Tuo metu tarpdury išdygo Valka. Įsiremė petim į durų staktą ir atsainiai pareiškė:

– Aš ne darbinis arklis, kad už dyka niuogčiau. Mūsų valstybė turtinga.

– Pagaliau atsiradai! – atkuto Dimka. – Vaikai, o žinote, kuo verčiasi mūsų Valka? Tyliu!.. Tuoj aš jus nustebinsiu!

Bet iš už Valkos nugaros išlindo kepurėta galva. Tai buvo baisusis Petka.

– Valka, – tarė jis, – aš tau portfeliuką atnešiau. – Jis padavė Valkai portfelį ir kraipydamas užpakalį priėjo prie mokytojo stalo. – Sveiki, brangūs vaikučiai!.. – Atsigręžė į Dimką, patekšnojį pirštais jam per žandą. – Ir tu,

drauguži, dar kartą sveikas. – Jis sunkiai atsiduso. – Slapta klausytis, žinoma, negražu, bet aš girdėjau jūsų kalbas ir supratau, dėl ko jūs nesutariat... Pasirodo, kai kurie iš jūsų veržiasi į darbus, nors didžioji kolektyvo dalis geidžia dalyvauti kultūriniam žygyje, tai yra apsilankyti kino teatre. Aš manau, kad mažuma turi nusileisti. Toks kolektyvo įstatymas. Taigi jūsų problema – vieni niekai.

Jis pasisuko į lentą ir, kažką niūniuodamas panosėje, nutrynė Margaritos Ivanovnos skelbimą.

– Štai jūs ir laisvi. Kaip vėjas!.. Kaip motorinė valtis, kurios variklis galingsnis už žuvies apsaugos... Būkit laimingi, vaikai! O tu, drauguži, – pasakė jis Dimkai, – neskriausk mano broliuko. – Jis pagrasino Dimkai pirštu, visiems nusišypsojo ir išėjo.

Lenka manė, kad Dimka tučtuojau puls Valką ir viską visiems papasakos, bet jis kažkodėl tylėjo.

Tik Rudis tyloje netvirtai pasakė:

– O gal iš tiesų kažkas užsuko ir nutrynė...

– Tai bent galva! – nudžiugo Valka.

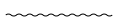
– Vadinasi, mes nieko neskaitėm?.. – nusijuokė Šmakova.

– Vaikai!.. Nieko neskaitėme ir negirdėjome, – įsiterpė Popovas.

– O mūsų Popikas sumanus pasidarė, – pagyrūniškai užgiedojo Šmakova. – Mano mokykla...

– Juk mes Margaritą apgausim! – mėgino juos sulaikyti Dimka.

– Užsičiaupk, pataikūne! – užriko Valka. – Į kiną-ą!

Vaikai pašoko iš suolų ir puolė prie durų.

– Į kiną! Į kiną-ą-ą!

Dimka užtvėrė kelią, bet jie būtų jį nubloškę, – taip norėjo į kiną, – jei ne Vasiljevo šauksmas:

– O aš neturiu pinigų!

Kaip tik tada viskas ir prasidėjo. Dimka staiga kažkodėl užmiršo, jog ką tik pats neleido draugų į kiną, dabar išsiveržė į klasės vidurį ir linksmai sušuko:

– Vasiljevai! Aš tau paskolinsiu!.. Visiems paskolinsiu, kas neturi... – Dimkos balsas buvo skambus. – Vadinasi, pasaka tokia – mes išėjom aplankyti sergančios fizikės!

– Ū-ū, Somovas – galva! – žavėjosi Rudis. – Aplankysim ligonę! Kaip tik mums!

– Kaip timūriečiai! – sukrizeno Valka.

Lenka taip pat ėmė kvatotis: jai patiko, kad Dimka toks išradingas.

O jis jau rikiavo, kad eitų iš klasės po du. Ir pirmas šmurkštelėjo prie durų. Paskui jį – Lenka. Ji net kažką pastūmė, kad tik neatsiliktų nuo Dimkos.

Čia jiems į nugaras trenkė šaižus Mironovos balsas:

– O aš į kiną neisiu!

– Tu? – paklausė Dimka.

– Taip, – atsakė Mironova.

– Žiūrėkit, ji prieš visus! – nustebo Dimka.

– Prieš visus! – Mironovos akys sužaubavo.

– O jei mes tave apkulsim? – paklausė Valka.

– Pamėginkit, – atsakė Mironova ir išdidžiai atsisėdo į savo suolą.

Visi kažkaip iš karto aptilo – nė vienas nesiryžo kelti rankos prieš Mironovą. O Dimka staiga nusijuokė, Lenka irgi, nors ir nežinojo, ko jis juokiasi. Daugelis kitų taip pat ėmė juoktis, su viltimi žvelgdami į Dimką. Juk ne be reikalo jis juokiasi. Vadinasi, rado išeitį iš padėties.

– O mūsų jėga kam, Kūtvėla? – paklausė Dimka.

– Jėga – svarbiausia! – entuziastingai atsakė Kūtvėla, pakėlė Geležinę Smeigę ant rankų ir, visiems kvatojant, išnešė iš klasės.

Lenka baikščiai žvilgtelėjo į Nikolajų Nikolajevičių.

Ji kaskart taip baikščiai žvelgdavo į jį, ieškodama pagalbos ir paspirties, kai atsimindavo ką nors, kas jai dabar atrodė baisu. Baikštus, greitas jos neramių akių žvilgsnis Nikolajui Nikolajevičiui bylojo: kokia aš kvaila, pasigailėtina ir niekam tikusi... Lenkos veide vėl pleveno nepanaši į kitas, tik jai vienai dovanota, tik iš jos esybės sklindanti šypsena, Lenkos šypsena, prašanti dabar už viską jai atleisti.

O tuo metu įvykiai pasuko kita linkme, tik Lenka apie tai nežinojo.

Mat Šmakova ir Popovas nėjo su visais į kiną, bet liko klasėje. Pasislėpė už prietaisų spintos, o kai visi išbėgo, išlindo iš savo slėptuvės.

Ant mokytojo stalo tebestovėjo Dimkos užmiršta tau-pyklė.

Šmakova šokuodama vaikštinėjo tarp suolų – geros buvo nuotaikos. O Popovas kaip paprastai išplėtęs akis spoksojo į ją.

– Žiūrėk, Dimka savo brangenybių skrynią užmiršo. – Šmakova pakėlė taupyklę. – Sunki! Jei turėčiau tiek fran-
kų, nusipirkčiau žiedelį. – Ji pasukaliojo pirštą, lyg jį jau
būtų puošęs geidžiamas žiedas.

– O aš nusipirkčiau motociklą ir du šalmus, – vampte-
lėjo Popovas.

– Negi du? – koketiškai paklausė Šmakova. – Kam?.. –
Nors jai buvo aiškių aiškiausia, kodėl Popovas svajoja apie
du šalmus.

Popovas suglumo, bet neatsakė.

– Kodėl mudu nėjom į kiną? – paklausė jis, stengda-
masis nukreipti kalbą kitur.

– Aš nėjau todėl, kad nenorėjau, – pasakė Šmakova.

– O aš kaip tu, – nusijuokė Popovas.

– Klausyk, Popovai... Tai kam tu norėjai pirkti du šal-
mus? – Ji jautėsi laikanti jį savo rankose, ir jai patiko jam
įsakinėti.

Popovą perėmė karštis.

– Na? – įsakmiai paklausė Šmakova. – Ko vilkini?

– Aš... aš... – mikčiojo Popovas, mėgindamas prisipa-
žinti, ir staiga išgirdo kažkieno išganingus žingsnius ir
sušnabždėjo: – Kažkas eina!

Šmakova tuojau susiorientavo.

– Slėpkis! – įsakė Popovui ir pati šmurkštelėjo po suolu.

Popovas įsispraudė šalia.

Į klasę įėjo Margarita Ivanovna, nustebusi pažvelgė į
lentą – iš jos skelbimo buvo belikęs parašas, dvi raidės:
„M. I.“

Ji palengva jas nuvalė.

* * *

– Mes jau buvome perėję mokyklos kiemą, – pasakojo Lenka, – kai Dimka susigriebė užmiršęs taupyklę.

„Pinigų užmiršti negalima, – pasakė Valka. – Nes juos gali nušvilpti!“

„Aš nubėgsiu!“ – karštai sušukau, šokau bėgti, užkliuvau koja už kojės, blinktelėjau ant asfalto ir iki kraujo nusimušiau kelį.

„Tai negrabaila, – pasakė Dimka. – Laukite manęs už kampo“, – ir nukūrė į mokyklą.

„Neįtikai“, – sukrizeno Valka.

„O man neskauda!“ – atšoviau Valkai ant pykčio, nors iš nuoskaudos ir skausmo vos nepradėjau žliumbti.

„Nueik į medicinos punktą“, – pasiūlė Mironova.

Nuklibikščiavau į mokyklą. kažkas nusijuokė man įkandin – taip šlubavau, man pasidarė gėda, kad esu tokia nevikri, todėl ir pati ėmiau juoktis ir dar smarkiau šlubuoti – norėjau visus pajuokinti.

Eidama pro fizikos kabinetą, išgirdau Margaritos ir Dimkos balsus ir siaubo pagauta sustojau. Vadinasi, Dimka įkliuvo.

„Kodėl sugrįžai vienas? – paklausė Margarita. – Kur kiti?“

„Išėjo, – ramiai atsakė Dimka. – Fizikė juk susirgo.“

„Bet juk aš jums parašiau, kad bus literatūros pamoka.“

„Argi?.. Vadinasi, kažkas nutrynė.“

„Na ir ištvėringas Dimka“, – pamaniau.

„Ne kažkas, o jūs patys, – griežtai atsakė Margarita; jos balsas pasidarė šaltas. – Nemėgstu, kai į akis meluoja.“

O Dimka jai atsako, kad ir jis nemėgsta, kai meluojama.

„Tuomet prisipažink... Kur visi „nusimuilino“? Taip, rodos, bėgimą iš pamokų vadinat?“

Dimka tylėjo.

„Bijai teisybę sakyti?“ – neatlyžo Margarita.

Ji gėdino jį ir barė... Iš pradžių sakė, jog mes niekingi žmogeliai. Paskui – kad nedori ir nedėkingi. Nesuprantam, kad su mumis gerai elgiamasi, nepažįstam užuojautos... Ekskursijos išvakarėse... Skaudu... Labai skaudu!.. Tiesiog kaip peilis į nugarą! Nieku gyvu nesitikėjusi... O jos balsas virpėjo.

Man pasidarė jos gaila. Jai šventė – vestuvės, o mes jai peilį į nugarą. Paskui jos balsas sutvirtėjo. Nežinau, kuo jis ją priveikė. Gal paniekinama šypsenėle lūpų kamputyje – jis moka taip šypsotis.

Taigi ji barė jį, o jis kentėjo tol, kol ji išvadino jį bailiu.

„Aš bailys? – pagaliau prabilo Dimka, ir jo balsas suskambėjo mano ausyse. – Aš – aš – aš?!“ Taip garsiai susuko, taip pasipiktino, kad ji išvadino jį bailiu.

Jis juk nebuvo bailys. Pameni, kaip jis iš Valkos atėmė šunį, kaip mušėsi su Valkos vyresniuoju broliu Petka. Apie Dimką mokykloje sklido legendos. Jis iš degančios pašiūrės ištraukė katę vien todėl, kad verkė maža mergytė – katė buvo jos. Visi ją ramino, o į pašiūrę, žinoma, niekas nelindo... Įsivaizduoji, kaip jis pasipiktino! Jis kates iš ugnies traukė, nors jų visai nemėgo, bet traukė! O mokytoja jam: „Bailys, menkas, niekingas bailys!“

Dimka – žmogus išdidus. O mokytoja jam: „Menkas, niekingas bails!“ Kaip antausį skėlė. Užsimojo – ir pliaukšt! O aidas per visą klasę...

Aš stovėjau už durų, bet susigriebiau už žando, lyg būčiau gavusi antausį.

Nikolajus Nikolajevičius pamatė, kaip Lenka susigriebė už žando, lyg visa tai būtų dėjęsi šią akimirką, ir neištvėrė.

– Žinau, žinau, kas buvo toliau! Žinau. Tau pagailo Margaritos. Kiaurai tavo regiu – tavo širdis kilni, įpuolei į klasę ir viską jai išklojai.

– Ką tu, seneli, ne aš pasakiau, – Lenka kažkodėl ėmė kalbėti pašnibždom. – Dimka pats jai visą teisybę išklojo.

– Tai jis viską pasakė Margaritai, ne tu? – nustebo Nikolajus Nikolajevičius. – Tuomet ko jie kibo prie tavęs?..

Lenka neatsakė Nikolajui Nikolajevičiui, ji ėmė pasakoti vis garsiau, vis greičiau, springdama. Žodžiai sprūste sprūdo iš greit krutantių lūpų:

– Kai Dimka viską pasakė Margaritai, ji atkibo. Manau, užmiršo ir savo vestuves, ir jaunikį. Nė žodžio natarusi, išpuolė iš klasės. Aš pasislėpiau. Jos kulniukai taukšėjo tuščiu koridoriumi kaip padriki šūviai. Paskui nebesusitvardė ir leidosi bėgti. Kulniukų taukšėjimas padažnėjo ir susiliejo į vientisą kulkosvaidžio seriją: tra-ta-ta!..

O nuo Dimkos aš taip pat pasislėpiau, kol jis prašoko pro šalį mosikuodamas taupykle. Man galvoj viskas susijaukė, išsitraukiau nosinę, užsirišau kelį – ir paskui jį...

Tuo metu klasėje iš po suolo išlindo suktas Šmakovos snukutis ir visai suglumusi Popovo fizionomija. Veidai nuostabiai tiksliai bylojo apie jų dviejų nuotaiką: Šmakova buvo labai patenkinta, jos veide nušvito keista, reikšminga ir paslaptinga šypsena. O Popovas buvo sumišęs ir net priblokštas.

– Matei? – Šmakovos balsas virpėjo iš susijaudinimo.

– Tai Dimka! – Popovas dar nesumojo, kaip žiūrėti į tai, kas čia įvyko, dėl to su viltimi žvelgė į draugę. – Kas dabar bus?

– Tėvus pradės taisyti, – atsakė Šmakova. – O mudu kvit.

– Tai bent galvelė tavo! – žavėjosi Popovas. – Vyriausybės narys... Nepavydžiu jiems.

– O aš nepavydžiu Somovui. – Šmakova vėl nusišypsavo ir pragydo „lapės“ balseliu: – Jie dabar parodys jam kiną...

– Kūtvėla jį – į ožio ragą! – sukikeno Popovas, norėdamas įsiteikti Šmakovai.

– Įdomu, ką dabar pasakys Besolceva?.. – Šmakova susimąstė, bet šit jos galvoj subrendo kažkoks tikslus ir aiškus planas. Ji čiupo portfeli, bėgdama šuktelėjo Popo-

vui: – Greičiau!.. Pažiūrėsime, kaip Dimka prisipažins...
Bus tikras koncertas! – ir išlėkė iš klasės.

Popovas kaip visuomet išlėkė paskui ją.

– Dimką pasivijau gatvėj, – pasakojo toliau Lenka. – Iš pradžių jis bėgo greitai, ryžtingai, paskui kažkodėl ėmė eiti pamažu, o paskui visai vos kojas vilkdamas... ir net keletą kartų stabtelėjo, tartum išvis nebūtų skubėjęs į kiną.

Pagaliau pasivijom vaikus. Maniau, Dimka tučtuojau viską papasakos, ir mes į jokį kiną neisim. O jis – ne. Nepasakojo. Gal nenorėjo gadinti jiems nuotaikos? Ir visi nuėjome į kiną.

Kine visą laiką galvojau apie Dimką ir Margaritą, nieko nemačiau, niekaip negalėjau susikaupti ir ledus, kuriuos valgėm, išmečiau ant grindų.

Išėjus iš kino, vėl laukiau: tuoj Dimka papasakos apie Margaritą... Mane taip krėtė drebulys, kad Geležinė Smeigė pastebėjo ir paklausė, ko taip tirtu. Atsakiau, kad nežinau, o pati pagalvojau: „Gal Dimka nieko vaikams nesakė todėl, kad nusprendė pirma su manim pasitarti? Aš juk artimiausias jo draugas.“

Paskui visi išsilakstė, ir mes su Dimka likom dviese. Vis laukiau ir galvojau: tuoj ims ir viską papasakos. Ėjau ir dirsčiojau jam į akis. Bet jis nieko nesakė, o aš nepaklausiau.

Paskui koneveikiau save, kad buvau kvaila. Pagalvok pats!.. Jei būčiau jį paklaususi, jei būčiau pasakiusi, kad

Baidyklė

viską žinau, viskas būtų kitaip apvirtę. Seneli, jis tikrai manė, kad yra didvyris! Jis dar nežinojo, kad yra bailys, kaip ir aš nežinojau, kad labai greit pasidarysiu išdavikė.

– Kokia gi tu išdavikė, jeigu tai padarė jis? – paklausė Nikolajus Nikolajevičius.

– Tikrų tikriausia išdavikė. – Lenkos veidas vėl pasidarė liūdnas, sugniužo, susiraukšlėjo, ji tramdė ašaras. – Aš už jį šimtą kartų blogesnė. Klausyk, klausyk ir pats pamatysi...